

АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО 162.

Врз основа на член 136 став 7 и 8, 138 став 6, 139 став 3 и 144 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ бр 14/06 и 24/07), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ, ПРОВЕРКИ И УВЕРЕНИЈА ЗА СТРУЧНА ОСПОСОБЕНОСТ НА ПЕРСОНАЛОТ ЗА РЕГУЛИРАЊЕ НА ПРОТОК НА СООБРАЌАЈ

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на вршење на обука за стекнување на стручна оспособеност како и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење, формата, содржината и начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверението за овластување на организации или центри за обука, начинот на спроведување на редовната и вонредната проверка, условите за стекнување на уверенија за стручна оспособеност, континуирано обновување на стекнатото знаење на имателите на уверенијата, начинот на издавање и суспендирање, евиденција и видот на уверенијата за стручна оспособеност, критериумите, начинот и постапката за признавање на завршената обука и програмите за обука, положени испити, стекнати дозволи и овластувања во странство на персоналот за регулирање и обезбедување на оптимален проток на воздушниот сообраќај (во натамошен текст: FMP персонал).

ДЕФИНИЦИИ

Член 2

Одделни изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1. Уверение за стручна оспособеност е исправа со која се потврдува дека лицето кое спаѓа во персонал во воздухопловството кој врши регулирање и обезбедување на оптимален проток на воздушниот сообраќајот е оспособено за вршење на определени стручни работи.

2. Компетентност е поседување на соодветно знаење, вештина и искуство неопходни за безбедно давање на услуги од областа на регулирање на проток на сообраќајот.

3. FMP Персонал се лицата што поседуваат уверение за стручна оспособеност за регулирање и обезбедување на оптимален проток на воздушниот сообраќај (Flow Management Position Personnel).

4. Кандидат е лице на стручно оспособување во овластена организација или центар за обука на FMP персонал.

5. ЦФМУ (CFMU-Central Flow Management Unit) е оперативна единица на EUROCONTROL, одговорна за зголемување на безбедноста на сообраќајот преку координиран менаџмент на протокот на сообраќајот во Европа.

6. EATMP (EATMP – European Air Traffic Management Programme) е Програма на Евроконтрол (Eurocontrol) која има за цел хармонизација, стандардизирање и интеграција на ATM услуги од земјите членки на Eurocontrol.

СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ

Услови за вршење на обука

Член 3

Стручна оспособеност на FMP персоналот се стекнува во овластени организации или центри за обука.

Член 4

Организациите или центрите за обука на FMP персоналот треба да ги исполнуваат следните посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење.

- уверение за вршење на обука издадено од Агенцијата за цивилно воздухопловство;
- одобрена програма за обука од Агенцијата за цивилно воздухопловство;
- стручен кадар кој поседува уверение за стручна оспособеност за инструктори како овластени наставници;
- стручен кадар кој поседува уверение за стручна оспособеност и соодветно искуство како предавачи;
- соодветни простории и опрема за изведување на обуката и
- соодветна литература препорачана од Агенцијата за цивилно воздухопловство.

Член 5

(1) Стручното оспособување на FMP персоналот се врши согласно Програмата за обука FMP персонал која се изготвува во согласност со меѓународните стандарди на EATMP – European Air Traffic Management Programme и препорачаните практики на ICAO Doc 4444 chapter 3, EUR SUPPs Doc 7030, ICAO Doc 7754 vol II и FMD Training/CFMU.

(2) Програмата за обука на FMP персоналот е базирана врз програмата на CFMU and FMP operational concepts, направена како последователни модулари тренинг пакети и врз основа на Guidelines for ATCO Common Core Content Basic Training.

(3) За измена или дополнување на одобрената програма, потребна е согласност на Агенцијата за цивилно воздухопловство (во натамошен текст: Агенција).

Начин на вршење на обука

Член 6

- Кандидати за обука на FMP персонал треба да имаат:
- завршено средно образование (IV степен);
  - општа здравствена способност и
  - познавање на англиски јазик.

Член 7

Обуката на кандидатите за FMP персоналот има за цел стручно да ги оспособи лицата-кандидати со неопходното знаење и вештина за стекнување на уверение за стручна оспособеност.

Член 8

Обуката на кандидатите за FMP персонал се изведува во три дела:

- почетна обука;
- напредна обука и
- обука на оперативно работно место (ОЈТ).

Почетна обука

Член 9

Почетната обука има за цел да го оспособи лицето кандидат за одредено ниво на компетентност и се спроведува во школски центри или организации во Република Македонија овластени од Агенцијата за цивилно воздухопловство или во странски школски центри или организации овластени од нивните национални воздухопловни власти за спроведување на таков вид обука.

Член 10

Почетната обука на FMP персоналот се изведува по одобрена програма од Агенцијата, која како минимум ги содржи препораките на EATMP – European Air Traffic Management Programme.

Член 11

Почетната обука се состои од следните предмети:

1. Воздухопловни прописи;
2. Вовед во ATM услуги;
3. Воздухопловно информирање;
4. Метеорологија;
5. Навигација;
6. Воздухоплови;
7. Човечки фактор;
8. Системи и опрема;
9. Воздухопловен англиски јазик согласно ICAO Doc 9835.

Член 12

Почетната обука на FMP персоналот се смета за успешно завршена, ако кандидатот покажал успех од минимум седумдесет проценти за секој предмет поединечно за теоретскиот и практичниот дел од испитот.

Напредна обука

Член 13

(1) По завршување на почетната обука се организира напредна обука за стекнување на одредени вид на уверение за стручна оспособеност.

(2) Напредната обука има за цел да го оспособи лицето-кандидат за повисоко ниво на компетентност кое му овозможува започнување на обука на оперативно работно место (ОЈТ).

Член 14

Напредната обуката се состои од три модули направени од CFMU:

- Вовед во Регулација на проток на воздушен сообраќај (Introduction to ATFM);
- Основен FMP модул (Basic FMP modul) и
- Практичен FMP модел (Practical FMP modul).

Член 15

Напредната обука се врши во школските центри во Луксембург (IANS) и Брисел (EUROCONTROL/CFMU).

Обука на оперативно работно место (ОЈТ)

Член 16

(1) По завршување на напредната обука се организира оспособување на работно место.

(2) Оспособувањето од став 1 од овој член се спроведува со запознавање на кандидатот со:

1. Оперативни постапки и технологија на работа;
2. Опрема на работно место;
3. Координација со други служби и
4. Постапки во случај на нужност.

(3) Обука на оперативно работно место има за цел лицето-кандидат да се стекне со потребно практично знаење и способност за вршење на определени работни задачи.

Член 17

На кандидатот кој успешно ја завршил обуката, организацијата или центарот за обука му издава потврда за завршена обука за FMP персонал.

Член 18

Организациите или центрите за обука на FMP персоналот треба да водат досиеа за кандидатите за обука и евиденција на издадените потврди за завршена обука најмалку 5 години по завршување на обуката.

ФОРМА, СОДРЖИНА, ЕВИДЕНЦИЈА И НАЧИН НА ИЗДАВАЊЕ, ПРОДОЛЖУВАЊЕ, ОБНОВУВАЊЕ И ПРОМЕНА НА УВЕРЕНИЕТО ЗА ВРШЕЊЕ НА ОБУКА НА FMP ПЕРСОНАЛ

Член 19

(1) За издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука на FMP персонал, организациите или центрите за обука поднесуваат барање до Агенцијата, со кое се приложуваат докази дека се исполнети условите за добивање на уверение наведени во член 4 од овој правилник.

(2) Барањето за продолжување на уверението се поднесува 30 дена пред истекот на важноста на уверението, а за обновување, во рок од 30 дена по истекот на важноста на уверението.

(3) Доколку организацијата или центарот за обука не поднесе барање за продолжување или обновување во предвидените рокови уверението се смета за повлечено.

Член 20

(1) Агенцијата по приемот на барањето, врши проверка дали е уплатена административна такса, проверка на приложената документација, како и оперативна проверка/надзор со цел да се утврди дали организацијата или центарот за обука ги исполнува условите и техничките можности за да врши обука на FMP персонал.

(2) Проверките од став 1 на овој член се вршат и при продолжување, обновување или промена на уверението.

(3) При извршување на проверките од став 1 на овој член Агенцијата користи чек листи предходно изготвени согласно документацијата и податоците кои се проверуваат.

(4) Доколку од проверките наведени во став 1 на овој член Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука ги исполнува условите за вр-

шење обука на FMP персонал донесува решение за издавање, продолжување, обновување или промена кое заедно со уверението за вршење на обука му се доставуваат на барателот одкако ќе донесе доказ дека го платил надоместокот за издавање, продолжување, обновување или промена на уверението за вршење на обука.

(5) Доколку Агенцијата утврди дека одредена организација или центар за обука не ги исполнува условите за вршење обука на FMP персонал донесува решение за одбивање на барањето за издавање, продолжување, обновување или промена на уверение за вршење на обука кое ги содржи причините за одбивањето.

Член 21

(1) На организации или центри за обука, уверението за вршење обука на FMP персонал, им се издава во форма и содржина согласно Административното упатство на ЈАА - АГМ дел 5 прилагодено за FMP персонал.

(2) Заради евиденција на издадените уверенија за вршење на обука на FMP персонал, Агенцијата води регистар.

(3) Регистарот содржи податоци за работата на една организација или центар за обука на FMP персонал, како и контакт телефони и адреси на одговорните лица.

НАЧИН НА СПРОВЕДУВАЊЕ НА РЕДОВНИ И ВОНРЕДНИ ПРОВЕРКИ

Начин на спроведување на редовни проверки за издавање на уверение за стручна оспособеност

Член 22

(1) Редовните проверки се спроведуваат преку испит кој го спроведуваат овластени испитувачи од листата на воздухопловни стручњаци.

(2) За полагање на испит кандидатите поднесуваат барање до Агенцијата за стекнување на уверение за стручна оспособеност за FMP персонал.

(3) Кандидатот кој ги исполнува условите за полагање испит, мора да биде известен во рок од 30 дена од денот на поднесувањето на барањето за датумот на полагање на испитот.

Член 23

(1) Испитот за стекнување на Уверение за стручна оспособеност се состои од теоретски и практичен дел.

Во теоретскиот дел од испитот се полагаат следите предмети:

1. Воздухопловни прописи;
2. Вовед во АТМ услуги;
3. Воздухопловно информирање;
4. Метеорологија;
5. Навигација;
6. Воздухоплови;
7. Човечки фактор;
8. Системи и опрема;
9. Воздухопловен англиски јазик согласно ICAO Doc 9835.

(2) Теоретскиот дел од испитот се спроведува по пат на спроведување на интегрален тест со избор на точен одговор (multiple choice). Прашањата се од банката на прашања изготвена од Агенцијата, врз основа на соодветна литература прифатлива за Агенцијата и се објавуваат на официјална веб страна на Агенцијата,

(3) По полагавањето на теоретскиот дел од испитот кандидатот полага практичен дел од испитот кој се состои од проверка на стручна способност и вештина на оперативно работно место.

Оценување и повторување на испитите

Член 24

(1) Овластените испитувачи номинирани за спроведување на определени предмети го оценуваат успехот на кандидатот за предметите со оценка „Положил/a“ или „Не положил/a“.

(2) Испитот се смета за положен доколку кандидатот во секој дел од испитот покаже успех од најмалку 70%.

Член 25

(1) Теоретскиот дел од испитот (интегралниот тест) може да се полага најмногу 3 пати. Ако кандидатот не положи 1 или 2 наставни предмети од интегралниот тест, испитот се повторува само од тие предмети.

(2) Ако кандидатот не положи 3 или повеќе предмети од интегралниот тест испитот се повторува во целост.

(3) Ако кандидатот не го положи теоретскиот дел од испитот 3 пати, за повторно пристапување на испит задолжително се спроведува дополнителна обука во овластена организација или центар за обука.

(4) Рокот помеѓу полагањето и повторувањето на испитот не смее да биде пократок од 10 дена ниту подолг од 30 дена сметајќи од денот на соопштувањето на резултатот.

(5) Положениот теоретски дел од испитот важи 2 години од денот на соопштувањето на резултатот. Во рокот од 2 години од денот на соопштувањето на резултатот треба да се положи практичниот дел од испитот.

Член 26

Практичниот дел може да се полага најмногу 3 пати. Ако кандидатот не го положи практичниот дел од испитот 3 пати за повторно полагање на испит задолжително се спроведува дополнителна обука во овластена организација или центар за обука.

Член 27

На лице кое е стручно оспособено и положило соодветен испит и ги исполнува другите услови пропишани со овој правилник, му се издава уверение за стручна оспособеност за работа на оперативно работно место регулирање и обезбедување на оптимален проток на воздушниот сообраќај.

Член 28

Агенцијата води досиеа за положените кандидати.

Постапка за спроведување на вонредни проверки

Член 29

(1) Вонредната проверка ја спроведува Агенцијата, врз основа на предлог мерките дадени со инспекциски записник во кој одредено лице се упатува на вонредна проверка.

(2) Вонредната проверка се спроведува преку полагање на одредени или сите предмети од теоретскиот дел на испитот за стекнување на уверение на стручна оспособеност или на практичниот дел на испитот.

(3) Агенцијата донесува решение за вонредна проверка со кое се определува начинот и времето на спроведување на вонредната проверка и се доставува на лицето за кое се однесува.

(4) Ако лицето не се јави на вонредната проверка во определениот рок, уверението за стручна оспособеност се одзема.

УВЕРЕНИЕ ЗА СТРУЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

Видови на уверенија за стручна оспособеност

Член 30

Согласно положениот испит се издаваат следниве видови на уверенија за стручна оспособеност:

1. Уверение за стручна оспособеност за FMP Персонал;
2. Уверение за стручна оспособеност за инструктор.

Услови за стекнување на уверение за стручна оспособеност

Член 31

Услови за стекнување на Уверение за стручна оспособеност на FMP персоналот се:

1. потврда за завршена соодветна обука во овластена организација или центар за обука за соодветен вид на уверение за стручна оспособеност;
2. уверение за општа здравствена способност и
3. доказ за положен испит за стекнување Уверение за стручна оспособеност.

Стекнување на уверение за стручно оспособување за инструктор

Член 32

(1) Услови за стекнување на уверение за стручна оспособеност за инструктор се:

1. валидно Уверение за стручна оспособеност за FMP персонал;
2. најмалку 4 години работно искуство на работните задачи во согласност видот на уверение и
3. доказ за положен испит за инструктор.

(2) Испитот за стекнување на уверение за стручна оспособеност за инструктор се состои од теоретскиот и практичниот дел опишани во член 23 од овој правилник. Покрај предметите опишани во член 23 од овој правилник кандидатот за инструктор го полага и предметот методика на настава и педагогија.

НАЧИН НА ИЗДАВАЊЕ, СУСПЕНДИРАЊЕ И ЕВИДЕНЦИЈА НА УВЕРЕНИЕ ЗА СТРУЧНА ОСПОСОБЕНОСТ

Член 33

(1) По положувањето на испитот од член 23 од овој правилник, Агенцијата издава Уверение за стручна оспособеност со неограничена важност.

(2) Во случај на промена на податоци, оштетување или губење на уверението Агенцијата издава ново Уверение за стручна оспособеност.

(3) Агенцијата води евиденција за издадените уверенија за стручна оспособеност.

(4) Уверението за стручна оспособеност се суспендира во случаите наведени во Законот за воздухопловство.

КОНТИНУИРАНО ОБНОВУВАЊЕ НА СТЕКНАТО ЗНАЕЊЕ

Член 34

(1) Континуираното обновување на стекнатите знаења на FMP персоналот може да биде редовно и вонредно.

Редовното обновување на стекнатите знаења се врши најмалку еднаш на секои 2 години.

(2) Континуираното обновување на стекнатите знаења на FMP персоналот се врши во овластените организации или центри за обука на FMP персонал или кај давателот на услуги на воздухопловна навигација од страна на лица кои поседуваат уверение за стручна оспособеност за инструктор, или во странство.

(3) Вонредното обновување на стекнатите знаења се врши по укажана потреба односно по секој прекин на работа подолг од 3 месеци.

КРИТЕРИУМИ, НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ПРИЗНАВАЊЕ НА ЗАВРШЕНА ОБУКА И ПРОГРАМИ ЗА ОБУКА, ПОЛОЖЕНИ ИСПИТИ, СТЕКНАТИ ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА ВО СТРАНСТВО ЗА FMP ПЕРСОНАЛОТ

Член 35

(1) Стекнати дозволи и овластувања во странство се признаваат за добивање на уверение за стручна оспособеност ако кандидатот завршил обука во овластени организации или школки центри, по програми за обука, и положил испити во странство врз основа на Guidelines for ATCO Common Core Content Basic Training.

(2) Кандидатите покрај критериумот од став 1 на овој член, за стекнување на уверение за стручна оспособеност треба да полагаат и испит по предметот Воздухопловни прописи.

Член 36

(1) Лицата на работните места за кои е пропишан одреден вид на Уверение за стручна оспособеност, а кои работат на тие работни места се стекнуваат со соодветен вид на Уверение за стручна оспособеност.

(2) На оние лица кои вршеле обука на FMP персонал и имаат најмалку 4 години работно искуство им се доделува и важечко Уверение за стручна оспособеност за инструктор.

Член 37

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 03-121/2
18 јануари 2008 година
Скопје

Директор,
Ернад Фејзулаху, с.р.